

log-a (Živio-klici od vseh strani). Če Vam je to prav, vzdignite roke! — Vsi vzdignejo roke in soglasno volijo g. dr. Preloga za predsednika.

Zdaj nastopi g. dr. Prelog na oder in ko se prikaže, ga ljudstvo spet z živio-klici pozdravi. Nagovori pa zbraue takole: „Dragi rojaki, prečastiti rodoljubi! Pred vsem drugim se Vam lepo zahvalim za zaupanje, katero ste skazali s tim, da ste me volili za predsednika Vašega tabora. Rad prevzamem to za me prav častno nalogo in se bom trudil, da jo po mogočnosti kakor najbolj izvršim.

Prišli ste danes na tabor, ali marsikteri izmed Vas še morebiti ne vé, kaj pomeni beseda tabor, in zato hočem Vam to v kratkem razložiti. Že pred tisoč leti je bila navada med našim ljudstvom, da so se javno zbirali, posebno če so hoteli o sploh važnih in koristnih zadevah se pogovoriti in sklepati. Zbirali pa so se naši preddeji navadno pod milim nehom in pod velikimi drevesi, in ko so tamo vse potrebe natanko pretreseli, so sklepali o tem, kar so vsi za najbolj koristno spoznali. Kesnej je take javne shode vlada prepovedala in še le zdaj se smemo spet zbirati, ko je naš presvitli cesar posebno postavo dal, ktera take javne shode dopušča, kakor Vam je to že moj častiti predgovornik razložil.

Taki javni shodi ljudstva, pri katerih ljudstvo izreče svoje želje in javno tirja pravice, ktere mu po postavi grejo, take javne shode mi imenujemo t a b o r e. To tedaj pomeni beseda tabor, drugega pa celo nič.

Kot predsednik današnjega tabora Vas prosim, da se sploh posebno pa pri govorih obnašate prav mirno in pazljivo; mirno, da ne boste motili govornikov, in pazljivo, da si boste lože zapomnili vse, kar se bode povedalo na Vašo korist.

Po tem pa, ko boste čuli govore, presodite vse na tanko in po Vašem prepričanju glasujte o resoluciji, o kateri Vas bodem vprašal. Še enkrat Vas prosim da se obnašate prav mirno in premislite, da stojite javno pred celim svetom ki danas gleda na Vas, posebno pa gledajo na Vas naši dragi brati Slovenci in pričakujejo od Vas ne samo čedno obnašanje, temuč tudi koristne sklepe za nas vse in za predrago našo domovino „Slovenijo“. (Gromovito žvela) Zdaj je še potrebno da si izvolimo tudi enega podpredsednika, in jaz Vam priporočam za takega g. Š u m a n a, profesorja iz Maribora (Na to so vsi taboriti gromovito zakričali: „Živio g. Šuman, naš podpredsednik). Dalje je potrebno, da se izvolita dva zapisatelja, ki bosta vse zapisala, kar se bode danes tukaj govorilo in sklenolo in za zapisatelja Vam priporočam gg. učitelja D v o r š a k a in J u r k o v i č a (Oba se z živio-klici sprimetla).

Predsednik govori dalje: Zdaj pa gremo na delo. Govoriti sme samo tisti, ki se pri meni prej oglasi. Prvi ki se je oglašil, je dr. K l e m e n č i č, on Vam bode razlagal, kako silno potrebno je, da se vsi Slovenci združijo v jedno kronovino „Slovenijo“. Poslušajte ga mirno in pazljivo.

(Dalje prih.)

Dopis.

Iz Ptuja. Volitev je bila 23. t. m. srečno dokončana in vsemu strašnemu nasprotovanju, obdelovanju naših narodnih volilcev vkljubo, so se le vendar prav možato obnašali in volili so našega ljubljence g. M. H e r m a n a. — Živelj njegovi volilci! — Zdaj pa čujte, kako so se Rodoškovi liberaluhi, fortšritlerji in posebno njegov pisar B—k po volitvi sirovo obnašali in prav lepo kazali, na kako visoki stopinji že stoji nemška inteligencija in kultura v Ptuju.

Bili so razposlani po krémah, da bi tamo pričakovali duhovnike in druge naše iskrene rodoljube, ki so prišli volit, da bi iskali z njimi prepir in da bi se z njimi topli, če bi le najmanjši vzrok mogli najti. Res prav lepo naprejevatje to in prav liberalno! Eden teh sirovakov B—k je ostal pri neki krémi na cesti v kanižkem predmestju in je žugal s palico in kričal, kakor divja žival, kazaje z prstom na nekega poštenega duhovnika: „Da geht ein Pfaff“ itd.

To je maslo fortšritlarjev, liberaluhov, nemškutarjev in nemške kulture. Bili so namreč strašno razkačeni, ker smo njim spet pokazali, da je tukaj naša zemlja, da hočemo mi tukaj biti gospodje, in da nikakor ne bomo pripustili, da bi se nemškutarji z našo slanino mastili; bili so razkačeni, ker smo jim spet ognjišče nekoliko podrli, pri katerem so se nemškutarji hoteli prav vgodno согrevati. Žvela „Slovenija!“

Gospodarske stvari.

Umni sadjorejec.

Jame za saditvo žlahnih dreves.

Za jesensko sajenje se morajo jame že po leti, za spomladansko pa v jeseni skopati, da zemlja na dan in na zrak pride in se rodovitnosti navzame. Povrhna, rodovitna zemlja se na eno stran deva, kadar se kopajo jame, spodnja, mrtva ali slabejša pa na drugo stran; prva pride pri sajenju v dno jame, a druga na vrh. Jame je treba globoko in široko izkopati v podobi skleda, da še pozneje korenine v svoji rasti okoli sebe rahlo prst najdejo. Zato je dobro, če se tudi vsa zemlja okoli jam prekopa, kamur bodo potlej koreninice segale in si živeža iskale. Vse tako delo se bo obilno povrnilo, ker bodo sadna drevesca hitro rastla in kmalo obilo rodila.

V ta namen se v dobri zemlji 4 čevlje široka in 2 čevlja globoka, v navadni zemlji pa najmanj 6 čevljev široka in 2—3 čevlje globoka jama izkopa.

Česplje in majhna nizka drevesa ne potrebujejo globokih jam, ker njih korenine ne segajo globoko v zemljo; zato so za taka drevesa 1 čevlj globoke in 1 čevlj široke jamice zadost velike, le povrhna zemlja okoli jamice se naj še prekopa, da korenine lože živeža iz zemlje vlečejo.

Kder je poprej jablan ali bruška rastla, in bi se sedaj na isto mesto jednako sadno pleme, to je, jablan ali bruška vsaditi imela, je treba vso tisto zemljo odstraniti, kakor dalječ so prejšnega drevesa korenine segale in vso jamo z novo rodovito prstjo nadelati, in še le v to spet jablan ali bruško vsaditi; tako bo na tistem prostoru, kder je pred jablan rastla ali bruška stala, zopet rada jablan ali bruška rastla. Zakaj vsako drevo sebi dostojni živež iz zemlje vleče in ga s časoma povžije; ob enem pa tudi svoje blato razširja, ktero jednakemu plemenu nikak ne more služiti v živež. Kder so močvirni kraji, je treba najpred kremenja, kamenja, proda ali šute navoziti kakih 6 do 10 čevljev v okroglini in blizo 1 čevlj visoko, na to se dobre prsti 3 do 4 čevlje nakopiči, in na ta grič ali holmček sadno drevesce vsadi. Tako se lahko spodaj voda odteka, drevesce pa dovolj živeža ima, ker ni v moči.

V plitvi zemlji, ki ima za podlogo kamenje, pesek, prod ali šuto, se mora blizo 2 sežnja okoli podloga zrahljati, da se lože voda zbira; potem se na to rodovito zemlje 3—4 čevljev visoko nakopiči in sadunosnica vsadi. Kdor po takih holmčkih sadna drevesa sadi, prav dobro stori, če pod srčno korenino vsakega drevesa dene kako kamneno plošo, opeko, tudi pokrovni strežnik je dober, da po tem drevo ne more naravnost v tla korenin gnati, temuč bolj po straneh.

Sajenje žlahnih dreves.

Prej ko se sadno drevo posadi, se mora še enkrat dobro pregledati, ali je po koreninah, po deblu in vrhu prav obrezano ali ne. Kar se sedaj kaže po vrhu krivega in ne-ličnega, ter se ne dá lepo vravnati, je treba potlej popravljati in to brez usmiljenja, da bo drevo lep vrh, gladko deblo in lično podobo imelo. Vrh ne sme šopku ali grmu podobn biti, ampak zračen naj bo, da vse veje solnce lahko obsijava.

Kadar se več sadunosnic sadi, se morajo vse, razun ene, brž ob koreninah s prstjo zasuti, da nežne sesavke se ne posušijo. Drevje se presaja v jeseni ali spomladi, kadar ni v muzgi; najbolj je v jeseni saditi. Če se v jeseni presaja, bo drevesce spomladi začelo veselo rasti, kakor da bi že eno leto prej posajeno bilo; ker se zemlja skoz zimo ob koreninah vleže in vse pripravi kar je za rast potreba, večkrat v jeseni posajeno drevesce že prvo leto sad prinese, posebno kosčeni.

Že je povedano, da je lepo videti, če drevesca po vrsti stojijo; zato naj se vsikdar po redu sadijo, na primer:

jablan	bruška	jablan	bruška
sliva	sliva	sliva	
bruška	jablan	bruška	jablan
sliva	sliva	sliva	
jablan	bruška	jablan	bruška

Te vrste kažejo najpotrebnejše in najkoristnejše sadje

za gospodarsko rabo. Vendar se zamore kako drugo sadno drevo saditi namesto sliv ali češpelj, posebno če ni kraj za nje dostojen, n. pr.: češnje, višnje, nizka majhna drevesa ali prtljikovci, breskve in marelice, če se jim kraj prileže; dalje kostanj in orehi, če je prostor zadost obširen itd., da le drevo dovolj svetlobe ima in ga velika drevesa ne zastopijo. Posebno pa je koristno, taka drevesa vmes saditi, ki dolgo ne trpé; med tem pa vendar sadje donašajo, dokler se velika drevesa niso razrastla.

Kadar se drevesce vsaja, se prej jama z dobro prstjo zasuje, ali na dno rušnje položi in na njo dobre zemlje nameče, da drevo ne pride globokeje kakor je prej stalo. Sedaj se v sred jame vsadi trdni kol, potem se postavi drevesce v tisto stran proti solncu, kakor je prej rastle in obrnjeno bilo, če je mogoče, korenine se poravnajo na okroglo, da bodo na vse strani rastle; na korenine se dene dobre in rahle prsti, drevesce se malo pomaja, potreslja, da se prst med korenine dobro zagosti in nič praznega med njimi ne ostane. Potem se s tisto zemljo, ki je bila iz dna jame izkopana in na drugo stran zdevana, po vrhu zagradi in malo potlači. Če se spomladi sadi, je treba dobro z vodo drevesa zaljiti, in če pa okoli deblice se sploh malo jamčasto pusti v podobi skleda, da ob dežju voda od drevesa ne odteče. V obče se le kake 3 palce drevesce nad koreninami okoli deblice zasuje z najslabejo zemljo. Zadnjič se drevesce h kolu z mehkim ličjem ali s slamo rahlo priveže, da se nižati more, ko se zemlja vsede. Tudi je dobro med količ in drevesce mah vložiti, da se drevescu koža ne oplazi. Koli podperajo drevesa, da jih vetrovi ali burja ne podere; kadar pa sneg pade, jih ne zlomi. Da drevesa živina ne podere, ali kadar je zeleno, ga ne objé, je dobro okoli njega rahlo trnjevih vej privezati, ali ga z njimi obвити. Po pašnikih se pa še po trije kolov 4—5 čevljev visokih, 2 čevlja od drevesa proč trdno v zemljo vsadi in zgoraj s kakim lesom zvežejo ali srebrotjem pripnejo, da narazen ne morejo; tako ima drevesce svetlobo in je obvarovano da ga živina ne podere pa tudi objesti ne more. Taka presajena drevesa je treba o suši zalivati, okopavati in oplevati, kar jim veliko v rast pomaga; v jeseni pa se deblica s slamo obvijajo in povežejo, da ne pozebejo in zajé ne ogloda.

O p o m b a.

Najboljše je žlahna drevesa, marelice, žlahne breskve, debele slive ali češplje, majhna drevesca, prtljikovce žlahnega in nežnega sadja, naj so bruške ali jabelka, blizo stanovišč jih saditi, ravno tako je koristno zgodnje češnje ali višnje pri hiši, po vrtu, pri ozidju, pri stenah imeti, ter sploh vse bolj žlahno drevje blizo doma saditi da pokradeno ne bo, in to ne le sadje, temuč tudi veje se polomijo, večkrat pa celo drevesce izpiplje in odnese.

Tudi je že rečeno, da je treba mnogovrstnega sadja zarediti, ter zgodnje, pozno in srednje imeti, da je vse leto sadja dovolj, in ker eno leto to, drugo leto drugo obrodi, ga je vselej saj nekoliko, če že ne obilo, ki veliko, surovo in posušeno, doma in za prodaj zaleže. Vendar tisti, ki so blizo mest in trgov, naj redijo bolj žlahno sadje, ker ga lahko v denar spravijo; tisti pa, ki so daleč od mest, naj redijo dosti sadja takega plemena, ktero jim več koristi, pa tudi dobička obeta, kakor: dovolj češpelj ali sliv, brušk, jabelk, orehov, češenj itd., če lih srednje žlahnosti; vse to sadje se lahko v hasek obrne surovo ali posušeno, za dom, ali pa tudi za prodajo.

Tudi je treba vedeti, da se ondi taka drevesa bolj sadijo, katerim hladni kraji teknejo; zakaj kder grozdje ne dozori, tudi breskve, marelice itd. ne storijo in ne dozoriyo. — Zato ne gre, nektero sadno drevje, ktero je mraza zlo občutljivo, v mrzlih hribih saditi.

Zavarovanje zoper točo.

Od vseh strani prihajajo letos hudi glasi, da je toča že na mnogih krajih vse pobila in bati se še zmirom je, da še dobimo več toče, ker vreme, če je lepo, je zlo vroče, po velikih gorah se še nahaja zmirom mnogo snega, in mesto mirnega, tibega dežja, pride skoraj vsikdar burja in z njo toča. Da toča večkrat strašno mnogo kvara napravi, ni treba nobenemu gospodarju praviti, zavarovanje zoper točo, bi tedaj prav koristno bilo. Za zavarovanje silja na njivah in grozdja v vinogradih je pa še našim gospodarjem sploh malo

mar, in vendar bi jim to v zdanjih časih tim bolj koristno bilo, ker je že premija za zavarovanje silja dosti bolj znižana, kakor je bila v prejšnjih letih; dalje bi naši gospodarji morali premisliti, da so zavarovalnice tako osnovane, da se tim manje plačuje, čim več ljudi se da zavarovati.

Gospodarji, pojdite tedaj in dajte si zavarovati svoje silje na polju in grozdje v vinogradih!

O Darwin-ovem nauku.

(Konec.)

V času toliko in toliko stoletij je po Darwinu i Vogt-u verjetno, da je pleme totih ali drugih opic našel kjerkoli jako ugoden kraj, kjer so se razvile njihove moči tako, da je iz njih postal človeški rod. Darwin, Vogt, in drugi učeniki te vrste pravijo, da se nam le sanja, če govorimo o svoji duši, kakor o posebnem bitju. Mi nimamo posebne duše, mi drugEGA nismo, kakor najžlahtnejša opica. Kar mi imenujemo dušo, to ni nič drugega, nego delo naših možgan; to delo se godi brez naše volje po telesnih postavah. Če smo se najedli kruha, kruh bô nam rodil v glavi druge misli, nego kakošne bi n. pr. nam rodilo meso, če smo se najedli mesa. Seveda tudi vse to delo jenja po človeški smrti, ker takrat možgani ne delajo več. Kar mi imenujemo dušne moči, to ima več ali manj tudi živina; tudi živina spozna svet, ona pozna svoj dom; tudi živina ima čut, n. pr. ona ljubi svoj rod, pes celo ljubi svojega gospodarja. Tudi voljo ima živina in pamet. Konj pomni, kdor je z njim lepo ravnal, ali grdo, in po tem se tudi on obnaša; psu se celo sanja o lovu, če n. pr. v spanju zalaja.

Ovi Darwinov nauk se je zelo razširil med tako imenovanim omikanim svetom, in imel je že, pa še vsak dan ima svoje praktične nasledke, kakor vsaka večja teorija. Če je človek prepričan, da drugega nič ni, nego žlahtna živina, potem začne tudi tako živeti kakor živina. Kaj je takemu za Boga mar, ali za pravico, za resnico in lepoto? Glej, da se Tebi dobro godi in Tvojemu rodu, preganjaj vsakega, kdor ti je na potu! Krepi si svoje moči, pa le zavolj samega sebe, živaj, kar si moreš pridobiti; kar ni prepovedano, to je dopuščeno; kar je prepovedano, to pa stori skrivaj, če se ti ljubi.

Ovi nauk je tudi imel svoje nasledke v narodnih zadevah. Darwinovi učenci nas namreč tudi učijo, da ima človeški rod svoje razdelke po narodih, in da so ovi razdelki močnejši ali slabiji, kakor pri živalih. Močnejši narod tedaj tudi slabejega preganja; seveda je to po Darwinu samo naravna postava, ne pravica močnejega naroda, ker pomen pravice se sploh ne da razviti iz Darwinovega nauka. Ali nekterim je zadosti, da imajo za se naravno postavu in da jo rabijo neusmiljeno, zlasti proti Slovanskemu narodu, to občutimo dobro zlasti mi Slovenci.

Treba je tedaj, da se pretehta Darwinov nauk, kolikor je vreden. Že po kratkem premišljevanju bomo našli luknjo v verigi Darwinovih sklepov. Skušnja nas namreč uči, da še nikoli ni postalo novo višje pleme iz starih plemen nižje vrste, temuč le novi razdelki so postali v taistem plemenu. Če imamo n. pr. stotine pasjih razdelkov, vendar vsi so psi, vsi imajo glavne lastnosti pesjega plemena. Nikoli se ni zgodilo, da bi n. pr. iz psa se porodil volk ali lesjak. Mezeg tudi ni stalno pleme, temuč porod iz mezga in konjev se zopet vrne h konjskemu plemenu. Zlasti pa tudi mezeg ni višje pleme od konja, temuč konjsko pleme je še vedno dosti bolj žlahtno od mezga.

Če pa že v živalstvu ne najdemo dokazov za Darwinov nauk, toliko manj ali prav za prav nobenega veljavnega ne najdemo za to, da bi se mogel človeški rod kedaj ločiti od roda opic. Darwin popolnoma pozabi, da je nam odprt novi svet, v kterega nobena žival še pogledati ne more. To je svet duha. Če na primer rečem, da je $4 \times 6 = 24$, to je neka resnica brez telesa. Če nam tehnikarji iznajdejo novo mašino, to misel so vzeli iz duhnega sveta. Če nas muzikarji učijo harmonije iz knjige, potujemo tudi po duhnem svetu. Cela pravica ni nič drugega, ko celokupnost samih duhnih pravil itd. Razun tega pa, da mi ljudje spoznamo duhni svet, imamo tudi čut za vsako dušno lepoto. Ako nas veseli lepa pesem, ako obžalujemo krivico, ki se je našemu sosedu zgodila, to so čuti o duhnih stvarih, žival nima take čuti. Posebno pa spoznamo bistven razloček med živalstvom